

RAJANYLITYSPAIKKOJEN LIIKENTEEN RAJOITTAMISESTA TEHDYN PÄÄTÖKSEN MUUTTAMINEN**Tausta ja päätösehdotus**

Valtioneuvosto teki 17.3.2020 päätöksen eräiden rajanylityspaikkojen väliaikaisesta sulkemisesta ja liikenteen rajoittamisesta 19.3.–13.4.2020 koronaviruksen aiheuttaman COVID-19-tartuntatautiepidemian laajentumisen ennalta ehkäisemiseksi ja viruksesta kansanterveydelle aiheutuvan uhan torjumiseksi.

Päätökseen on tehty muutoksia ja päätöksen voimassaoloa on jatkettu 24.3.2020, 7.4.2020, 7.5.2020, 20.5.2020, 12.6.2020, 10.7.2020, 23.7.2020, 6.8.2020, 20.8.2020, 27.8.2020 ja 11.9.2020 tehdyillä päätöksillä.

Epidemiologiseen arvioon perustuen 11.9.2020 tehtyä päätöstä muutettaisiin 28.9.2020 alkaen niin, että ulkorajaliikenteen rajoitukset poistuisivat San Marinosta Suomeen saapuvasta liikenteestä. Ulkorajaliikenteen rajoitukset palautettaisiin Georgian, Kanadan ja Tunisian asukkaille mainituista maista Suomeen saapuvassa liikenteessä.

Päätöksen sisältö olisi 28.9.2020 alkaen seuraava:

Maahantulo Suomeen päätöksen liitteessä mainituista maista tai liitteessä mainittujen maiden asukkaille kyseisestä maasta saapuvassa liikenteessä on rajoituksitta sallittua kaikilla rajanylityspaikoista sekä rajatarkastustehtävien jakamisesta niillä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (901/2006) säädetyillä rajanylityspaikoilla.

Muiden maiden osalta rajanylitysliikennettä on rajoitettu 18.10.2020 asti. Henkilöliikenteelle avoinna olevilla rajanylityspaikoilla sallittuja maahantuloperusteita ovat Suomessa tai muussa EU- tai Schengen-valtiossa asuvien paluu ja muu välttämätön syy.

Risteilyalusten satamassakäynti on sallittua ilman matkustajien maissakäyntiä.

Muiden kuin päätöksen liitteessä mainittujen maiden tai niiden asukkaiden osalta ulkorajan rajanylityspaikat ja niillä sallittu liikenne ovat seuraavat:

lentoliikenne:

- asetuksen 901/2006 6 §:n 1 momentissa tarkoitetut lentoasemat: tavaraliikenne ja henkilöliikenne
- asetuksen 901/2006 6 §:n 3 momentissa tarkoitetut merivartioasemat: henkilöliikenne (vedestä lähtevät ja veteen saapuvat lentokoneet)

vesiliikenne:

- Eckerön, Eurajoen, Färjsundetin, Förbyn, Haminan, Hangon, Haukiputaan, Helsingin, Inkoon, Kalajoen, Kaskisten, Kemin, Kemiön, Kirkkonummen, Kokkolan, Kotkan, Kristiinankaupungin, Lappeenrannan, Loviisan, Långnäsin, Maarianhaminan, Merikarvian, Naantalin, Nuijamaan, Oulun, Paraisten, Pernajan, Pietarsaaren, Pohjan, Porin, Porvoon, Raahen, Rauman, Salon, Sipoon, Taalintehaan, Tammisaaren, Tornion, Turun, Uudenkaupungin ja Vaasan satamat: tavaraliikenne ja henkilöliikenne
- Ahvenanmaan, Haapasaaren, Hangon ja Helsingin merivartioasemat sekä Nuijamaan satama ja Santio: henkilöliikenne (huvialukset)

maantie- ja raideliikenne:

- Imatran, Kuusamon, Niiralan, Nuijamaan, Rajajoosepin, Sallan, Vaalimaan ja Vartiuksen rajanylityspaikat: tavaraliikenne ja henkilöliikenne
- Inarin, Parikkalan ja Vainikkalan rajanylityspaikat: vain tavaraliikenne

Rajanylityspaikkojen sulkeminen ja liikenteen rajoittaminen ei vaikuta perustuslain 9 §:ssä turvattuun liikkumisvapauteen, jonka mukaan Suomen kansalaista ei saa estää saapumasta maahan. Jokaisella on myös oikeus lähteä maasta, ellei hänen matkustus-oikeuttaan ole matkustuskiellolla tai muutoin lakiperusteisesti rajoitettu.

Päätöksellä ei loukata vapaata liikkuvuutta koskevan Euroopan unionin lainsäädännön piiriin kuuluvien henkilöiden oikeuksia eikä kenenkään oikeutta kansainvälisen suojelun saamiseen.

Perustelut

Epidemiologisen tilanteen arviointi

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos on toimittanut sisäministeriölle asiantuntija-arvion COVID-19-tartuntatautilanteesta ja sen kehittymisestä eri maissa. Tässä muistiossa käsitellään epidemiologisia arvioita ulkorajaliikenteen rajoitusten näkökulmasta.

Epidemiologisen tilanteen kehittymiseen vaikuttavat olennaisesti eri maiden asettamat rajoitukset ja niiden mahdollinen poistaminen tai uudelleen asettaminen. Tilanteen ennustamista vaikeuttaa myös se, että eri maissa on hyvin erilaiset terveydenhuoltojärjestelmät sekä tartuntatautien seuranta- ja raportointijärjestelmät. Osassa maailman maista on suuria puutteita mahdollisuudessa hakeutua hoitoon ja saada varmennettu COVID-19-diagnoosi. Myös maiden kyvyssä suorittaa tartunnan jäljitystä ja katkaista tartuntaketjuja on isoja eroja. Raportoitu pieni määrä uusia koronataupauksia voi kertoa maan epidemiologisesta tilanteesta, mutta se voi myös johtua vähäisestä testaamisesta ja puuttuvasta tartunnan jäljityksestä.

Epidemia jatkuu edelleen voimakkaana maailmalla, ja uusien päiväkohtaisten tapaus-ten määrä on kääntynyt syyskuussa kasvuun. Amerikassa, Afrikassa ja Oseaniassa päiväkohtaiset tapausmäärät vähenevät, mutta Euroopassa ja Aasiassa ne kasvavat.

Eräiden maiden kohdalla on selvästi havaittavissa niin sanotun toisen epidemiaaillon alkaminen, mikä saattaa kiihdyttää uudestaan epidemiaa lisää lähitulevaisuudessa.

Venäjäällä epidemiatilanne parantui syyskuun alkuun saakka, minkä jälkeen tilanne on hieman huonontunut tai ainakin myönteinen kehitys on pysähtynyt.

Amerikka

Amerikassa uusien päiväkohtaisten tapausten huippu saavutettiin tällä erää elokuun puolivälin kohdalla, minkä jälkeen tapausmäärät ovat hienoisesti laskeneet. Laskuun vaikuttaa erityisesti Yhdysvaltojen epidemiatilanteen paraneminen. Maiden kohdalla on kuitenkin isoja eroja.

Aasia

Kiinassa, Japanissa, Koreassa ja Singaporessa epidemiatilanne on rauhallinen ja tapausmäärät laskussa. Toisaalta hyvin väkirikkaissa maissa, kuten Intiassa ja Indonesiassa, uusien tapausten määrä jatkaa kasvamistaan. Kokonaisuutena Aasiassa epidemiatilanne jatkaa huonontumista, ja päiväkohtaiset tapausmäärät kasvavat.

Oseania

Oseanian epidemiatilanteeseen vaikuttaa ennen kaikkea Australian epidemiatilanteen kehittyminen. Australiassa toinen aalto saavutti huippunsa elokuun puolivälissä, minkä jälkeen tilanne on selvästi rauhoittunut, mutta ei kuitenkaan vielä palautunut alkukesän tilanteeseen. Uudessa-Seelannissa uusien tapausten määrä on pieni, vaikkakin korkeampi kuin keväällä ja alkukesällä.

Afrikka

Afrikassa epidemian huippu on tältä erää saavutettu. Toisaalta testausmäärät useimmissa Afrikan valtioissa ovat suhteellisen pieniä, joten luotettavan kuvan saaminen epidemiatilanteesta on vaikeaa. Etelä-Afrikan epidemiatilanteen parantuminen vaikuttaa koko maanosaan lukuihin merkittävästi.

Toimet Euroopan unionissa

Komissio on antanut COVID-19-tartuntatautiepidemiaan liittyen useita tiedonantoja ja suuntaviivoja, joilla pyritään varmistamaan EU:n perusvapauksien toteutuminen ja tukemaan EU-kansalaisten paluuta kotimaahansa (esimerkiksi C(2020) 2050 final ja COM(2020) 399 final). Eurooppa-neuvoston ja komission puheenjohtajat julkaisivat myös 15.4.2020 yhteisen etenemissuunnitelman COVID-19-rajoitusten purkamiseksi, jossa rajaliikenteen rajoituksia suositeltiin purkamaan vaiheittain ja hallitusti.

Sisämarkkinoiden ja vapaan liikkuvuuden Schengen-alueen tarkastelussa on huomioitava, että kaikki EU-maat kuuluvat EU:n sisämarkkinoihin, mutta viisi EU-maata ja Yhdistynyt kuningaskunta eivät ole Schengen-maita. Lisäksi Schengen-alueeseen kuuluu neljä EU:n ulkopuolista maata (Islanti, Liechtenstein, Norja ja Sveitsi).

Neuvosto antoi 30.6.2020 suosituksen (EU) 2020/912 EU:hun suuntautuvaa muuta kuin välttämätöntä matkustamista koskevasta väliaikaisesta rajoituksesta ja sen mahdollisesta poistamisesta. Neuvosto suositti, että jäsenvaltioiden olisi purettava ulkora-

joilla rajoitukset koordinoitusti ja vaiheittain. Purkamisen tulisi alkaa 1.7.2020 suosituksen liitteessä lueteltujen kolmansien maiden asukkaiden osalta ja ennen ulkorajoja koskevien rajoitusten purkamista tai viimeistään samaan aikaan sen kanssa, jäsenvaltioiden tulisi poistaa valvonta sisärajoiltaan eli palauttaa vapaa liikkuvuus Schengen-alueella. Suosituksen mukaan jäsenvaltio ei saisi yksipuolisesti päättää poistaa rajoituksia kolmannen maan asukkailta ennen kuin muut jäsenvaltiot ovat koordinoitusti päättäneet poistaa matkustusrajoituksen kyseisen kolmannen maan asukkaiden kohdalta. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin noudattaa tiukempaa avaamislinjaa ja poistaa matkustusrajoituksia kyseisiin maihin ainoastaan vaiheittain. Suositus perustuu komission esitykseen, jossa katsottiin, että suositusta laajempi ulkorajojen avaaminen saattaisi vaarantaa Schengen-alueen toiminnan.

Väli aikaisten rajoitusten tarpeellisuuden arvioinnissa käytettävät kriteerit liittyvät epidemiologiseen tilanteeseen ja rajoittamistoimenpiteisiin, kuten lähikontaktien välttämiseen sekä taloudellisiin ja sosiaalisiin näkökohtiin, ja niitä sovelletaan kumulatiivisesti. Suosituksen liitteessä olevaa maalista tarkastellaan kahden viikon välein ja tarvittaessa päivitetään. Epidemiologisen tilanteen heikentyessä matkustusrajoitukset voidaan ottaa uudelleen käyttöön tietyn kolmannen maan osalta. Matkustusrajoitusten poistamisessa huomioidaan myös vastavuoroisuus.

Neuvosto suositaa, että Andorran, Monacon, San Marinon ja Vatikaanin asukkaita olisi pidettävä EU:n asukkaina suositusta sovellettaessa. Niiden kolmansien maiden osalta, joihin sovelletaan edelleen matkustusrajoituksia, olisi sallittava kaikkien EU- ja Schengen-maiden kansalaisten, heidän perheenjäsentensä sekä pitkällä oleskeluvalla tai pitkällä kansallisella viisumilla jossain EU- tai Schengen-maassa oleskelevien maahanpääsy matkan tarkoituksesta riippumatta. Neuvosto suositaa myös, että välttämätön matkustaminen olisi sallittava tietyille suosituksen liitteessä luetelluille matkustajaryhmille, joilla on välttämätön tehtävä tai tarve.

Neuvoston suositus ei aseta jäsenvaltiolle oikeudellista velvoitetta noudattaa maaluetteloa, aikataulua tai kriteeristöä kansallisissa päätöksissä. Neuvoston suosituksen liitteenä olevaa maalista on päivitetty 16.7.2020, 30.7.2020 ja 7.8.2020.

Eräiden muiden maiden toimenpiteitä

Alla olevat kuvaukset perustuvat 21.9.2020 käytössä olleisiin tietoihin. Muistion liitteenä olevassa taulukossa kuvataan myös muiden maiden Suomea koskevia rajoituksia.

Ulkorajoja koskevan neuvoston suosituksen toimeenpano

Neuvosto päivitti suositustaan 30.7.2020 poistaen kolmasmaaluettelosta Algerian ja 7.8.2020 poistaen kolmasmaaluettelosta Marokon. Komission 2.9.2020 toimittamien tietojen mukaan Alankomaat, Bulgaria, Espanja, Islanti, Italia, Kreikka, Latvia, Liettua, Luxemburg, Ranska, Romania, Ruotsi, Sveitsi ja Viro olivat avanneet ulkorajansa kaikille neuvoston suosituksessa mainituille maille.

Irlanti, Itävalta ja Malta ovat ilmoittaneet, että kansallinen päätöksenteko asiassa on vielä kesken. Kaikkiin edellä mainittuihin tietoihin liittyy epävarmuuksia, jotka pe-

rustuvat kansallisen päätöksenteon prosesseihin ja siihen, että viimeisimmästä neuvoston suosituksen päivittämisestä on kulunut vain viikkoja.

Norjan viranomaiset ovat päätöksellään sallineet EU-alueen ulkopuolisten maiden (mukaan lukien Venäjä) kansalaisten pääsyn Norjaan seurustelusuhteen perusteella 15.7.2020 alkaen. Suhteen toteen näyttämiseksi riittää itse täytetty lomake.

Venäjä

Venäjä keskeytti 16.3.2020 tehdyllä hallituksen päätöksellä väliaikaisesti ulkomaiden kansalaisten ja ilman kansalaisuutta olevien henkilöiden, mukaan lukien Valko-Venäjän alueelta saapuvien henkilöiden ja Valko-Venäjän kansalaisten, maahantulon Venäjälle 18.3.2020 alkaen. Päätöstä ei sovelleta muun muassa ulkomaisten valtioiden diplomaattisten edustustojen ja konsulaattien Venäjän federaatioon akkreditoituihin ja lähetettyihin työntekijöihin, kansainvälisen maantieliikenteen autonkuljettajiin, lento-, meri- ja jokialusten miehistöön, kansainvälisen rautatieliikenteen juna- ja veturihenkilöstöön.

Venäjä keskeytti 27.3.2020 kaikki charter- ja reittilennot ulkomaille, ja 30.3.2020 Venäjän maaraja suljettiin Venäjän omilta kansalaisilta. Venäjä keskeytti 4.4.2020 kaikki lentoyhteydet ulkomaille. Elokuun alussa lentoyhteyksiä on palautettu Venäjältä Turkkiin, Isoon-Britanniaan ja Tansaniaan. Sveitsin kanssa käydään neuvottelua maiden välisen lentoliikenteen käynnistämisestä.

Matkustusrajoituksiin on tehty myöhemmin lievennyksiä eräiden henkilöryhmien osalta. Tällä hetkellä maahantulorajoituksia Venäjälle ei sovelleta henkilöihin, jotka saapuvat Venäjälle saadakseen lääkintähoitoa. Rajoituksia ei myöskään sovelleta henkilöihin, jotka saapuvat kertaluonteisesti Venäjälle hoivaa tarvitsevan, sairaan lähisukulaisensa (puolison, vanhempien, lasten, adoptiovanhempien, adoptiolasten), huoltajan tai huollettavan luokse, eikä tiettyihin tuotanto- ja teollisuussektoreiden työntekijöihin.

Venäjän hallitus teki maahantulorajoituksiin poikkeuksen Ison-Britannian, Tansanian, Turkin ja Sveitsin kansalaisille ja maiden oleskeluvan omaaville henkilöille 1.8.2020 alkaen. Samalla viisuminmyöntö Tansanian, Turkin ja Yhdistyneiden kuningaskuntien kansalaisille sekä henkilöille, joilla on oleskeluoikeus näissä maissa, aloitettiin jälleen. Matkustajaliikenne sallitaan Venäjän ja näiden maiden välisessä lentoliikenteessä edellyttäen, että henkilöllä on voimassa oleva viisumi.

Venäjän ulkoministeriö ilmoitti 20.8.2020 antamallaan nootilla vaativansa Venäjälle saapuvilta ulkomaan kansalaisilta negatiivista koronatestiä. Testi saa olla enintään 72 tuntia vanha, ja todistuksen tulee olla joko englanniksi tai venäjäksi. Käytännössä todistusta ei ole vaadittu rekkakuskeilta, eikä juna-, laiva- ja lentohenkilökunnalta.

Päätöksen muuttaminen

Schengen-alueeseen kuulumattomat EU-maat ja eräät muut maat

Komission ja neuvoston suositusten mukaan Schengen-alueeseen kuulumattomia EU-maita (Bulgaria, Kroatia, Kypros, Irlanti ja Romania) sekä Andorraa, Monacoa, San Marinaa, Vatikaania ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa olisi kohdeltava rajaliiken-

teen rajoitusten osalta samoin kriteerein kuin Schengen-alueeseen kuuluvia EU-maita. Käsitteellisesti Suomen ja edellä mainittujen maiden välinen liikenne on ulkorajaliikennettä.

Tämän päätöksen kanssa samanaikaisesti tehtävässä sisäraja- ja valvontaa koskevassa päätöksessä raja-arvona käytettäisiin 25 uutta tautitapausta 100 000 henkilöä kohden edellisen 14 vuorokauden aikana. Vastaavaa arviointikriteeriä olisi sovellettava myös ulkorajaliikenteessä Schengen-alueeseen kuulumattomien EU-maiden sekä Yhdistyneen kuningaskunnan osalta. Suomen ja kriteerit täyttävien maiden välisen liikenteen olisi siten oltava rajoituksitta sallittua kaikilla rajanylityspaikoilla huomioiden kuitenkin ulkomaalaisen maahantuloa koskevat Schengenin rajasäännösten (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/399) ja ulkomaalaislain (301/2004) säännökset. Arvioinnin pohjana käytetyt maiden ilmaantuvuusluvut ovat muistion liitteenä olevassa taulukossa.

Tämänhetkiseen epidemiologiseen arvioon perustuen rajoitukset poistuisivat San Marinosta Suomeen saapuvasta liikenteestä. Rajoitukset ovat jo aiemmin poistuneet Vatikaanista ja Kyprokselta Suomeen saapuvasta liikenteestä. Andorran, Bulgarian, Irlannin, Kroatian, Monacon, Romanian ja Yhdistyneen kuningaskunnan osalta ulkorajaliikenteen rajoitukset olisivat edelleen sisäraja- ja valvonnan rajoituksia vastaavat.

Muut maat

Neuvoston 7.8.2020 päivitetyn suosituksen (EU) 2020/912 mukaan jäsenvaltioiden olisi purettava EU:hun suuntautuvaa muuta kuin välttämätöntä matkustamista koskeva väliaikainen rajoitus koordinoitusti vaiheittain seuraavien kolmansien maiden asukkaiden osalta (niin sanottu vihreä lista):

- Australia
- Kanada
- Georgia
- Japani
- Uusi-Seelanti
- Ruanda
- Etelä-Korea
- Thaimaa
- Tunisia
- Uruguay
- Kiina (edellyttäen, että vastavuoroisuus vahvistetaan)

Neuvoston suositus mahdollistaa kuitenkin nimenomaisesti myös sen, että jäsenvaltiot poistavat luettelossa mainittujen maiden asukkaisiin kohdistuvia rajoituksia vaiheittain.

Ulkorajaliikenteen rajoituksia lievennettiin ensi vaiheessa 13.7.2020 alkaen niiden neuvoston suosituksessa mainittujen maiden osalta, joissa COVID-19-ilmaantuvuus oli korkeintaan 8 uutta tautitapausta 100 000 asukasta kohden edellisen 14 vuorokauden aikana. Näiden maiden asukkaiden sallitaksi maahantulooperusteeksi lisättiin työmatka. Myös välttämättömiä maahantulooperusteita tarkennettiin. Toisessa vaiheessa 27.7.2020 alkaen edellä mainitun raja-arvon alittavien maiden asukkaiden

maahantulo Suomeen kyseisestä maasta saapuvassa liikenteessä sallittiin rajoituksitta huomioiden kuitenkin ulkomaalaisen maahantuloa koskevat Schengenin rajasäännösten ja ulkomaalaislain säännökset.

Kriteeristöä muutettiin 19.9.2020 alkaen niin, että raja-arvona käytettiin 25 uutta tautitapausta 100 000 henkilöä kohden edellisen 14 vuorokauden aikana. Vastaavaa raja-arvoa käytettäisiin myös tässä päätöksessä. Arvioinnin pohjana käytetyt maiden ilmaantuvuusluvut ovat muistion liitteenä olevassa taulukossa. Kriteerin täyttävät neuvoston suosituksessa mainitut maat ovat Australia, Etelä-Korea, Japani, Kiina, Ruanda, Thaimaa, Uruguay ja Uusi-Seelanti. Kiinan osalta edellytettäisiin lisäksi neuvoston suosituksen mukaisesti, että EU:n neuvosto vahvistaa vastavuoroisuuden riittävän toteutumisen. Tällä hetkellä riittävää vastavuoroisuutta ei ole vahvistettu. Georgia, Kanada ja Tunisia ylittävät raja-arvon 25, minkä vuoksi ulkorajaliikenteen rajoitukset palautettaisiin Georgian, Kanadan ja Tunisian asukkaille mainituista maista Suomeen saapuvassa liikenteessä.

Muiden kuin neuvoston suosituksessa mainittujen kolmansien maiden osalta ulkorajaliikenteen rajoitukset olisivat edelleen voimassa.

Eri maiden tilannetta ja ulkorajaliikenteen rajoitusten laajuutta tarkasteltaisiin säännöllisesti noin viikon välein. Tavoitteena on, että EU:n päivittyvät suositukset voidaan ottaa huomioon päätöksenteossa.

Neuvoston suosituksen sisältyy mahdollisuus poistaa maa vihreältä listalta kahden viikon tarkastelua nopeammalla aikataululla, jos maan tilanne heikkenee nopeasti. Tällaisessa tilanteessa voitaisiin soveltaa rajavartiolain 16 §:n 1 momentin säännöstä, jonka mukaan sisäministeriö päättää tarvittavista välittömistä toimenpiteistä, kunnes valtioneuvosto ratkaisee asian. Sisäministeriön päätös saatettaisiin valtioneuvoston käsiteltäväksi sovitun tarkasteluvälin mukaisessa seuraavassa valtioneuvoston yleisistunnossa.

Käytännön toimenpiteet

Rajavartiolaitoksen ohjeistuksella täsmennettäisiin päätöksessä tarkoitetun henkilöliikenteen ja erityisesti siihen kuuluvien välttämättömien syiden sisältöä siltä osin kuin maahantuloa on edelleen rajoitettu (muut kuin päätöksen liitteessä mainitut maat). Rajanylityksen välttämättömyys arvioitaisiin tapauskohtaisesti saadun selvityksen perusteella. Ohjeistusta tarkennettaisiin tarpeen mukaan.

Päätöksessä tarkoitetulla henkilöliikenteellä tarkoitettaisiin erityisesti seuraavaa:

1. Andorra, Bulgaria, Irlanti, Kroatia, Monaco, Romania ja Yhdistynyt kuningaskunta

Paluu Suomeen

- Suomen kansalaiset ja heidän perheenjäsenensä
- Suomessa asuvat EU- ja Schengen-valtioiden kansalaiset sekä heidän perheenjäsenensä

- oleskeluluvalla Suomessa oleskelevat kolmannen maan kansalaiset

Paluu muihin EU- ja Schengen-valtioihin tai niiden kautta

- muiden EU- ja Schengen-valtioiden kansalaiset sekä heidän perheenjäsenensä
- oleskeluluvalla toisessa EU- tai Schengen-valtiossa asuvat kolmannen maan kansalaiset

Työmatka tai muu välttämätön syy

- työsuhteeseen tai toimeksiantoon perustuva työmatka
- diplomaatit, kansainvälisten organisaatioiden henkilöstö, sotilashenkilöstö ja avustusjärjestöjen henkilöstö työtehtävissään
- kansainvälisiin neuvotteluihin osallistuvat valtioiden edustajat ja kansainvälisten järjestöjen työhön osallistuvat henkilöt
- opiskelu Suomessa
- Suomen oleskeluluvalla matkustavat henkilöt sekä oleskeluoikeutensa rekisteröineet EU- ja Schengen-valtioiden kansalaiset
- perheasiat (esimerkiksi sukulaisen tapaaminen, seurustelusuhde, hautajaiset, häät, sairaustapaukset)
- kansainvälistä suojelua tarvitsevat tai muutoin humanitaarisista syistä matkustavat henkilöt
- muu välttämätön ja perusteltu syy (esimerkiksi välttämättömät henkilökohtaiset syyt, ulkomaisten tiedotusvälineiden edustajat, säännöllisen reittiliikenteen kauttakulku lentoasemalla, kiinteistö, asunto tai vapaa-ajan asunto Suomessa, omaisuusjärjestelyt Suomessa)

2. Muut maat

Paluu Suomeen

- Suomen kansalaiset ja heidän perheenjäsenensä
- Suomessa asuvat EU- ja Schengen-valtioiden kansalaiset sekä heidän perheenjäsenensä
- oleskeluluvalla Suomessa oleskelevat kolmannen maan kansalaiset

Paluu muihin EU- ja Schengen-valtioihin tai niiden kautta

- muiden EU- ja Schengen-valtioiden kansalaiset sekä heidän perheenjäsenensä
- oleskeluluvalla toisessa EU- tai Schengen-valtiossa asuvat kolmannen maan kansalaiset

Välttämätön syy

- terveydenhuollon ja pelastustoimen henkilöstö (mukaan lukien ensihoito) sekä vanhustenhuollon ammattihenkilöstö työtehtävissään
- tavaraliikenteen kuljetus- ja logistiikkahenkilöstö työtehtävissään
- diplomaatit, kansainvälisten organisaatioiden henkilöstö, sotilashenkilöstö ja avustusjärjestöjen henkilöstö työtehtävissään
- kansainvälisiin neuvotteluihin osallistuvat valtioiden edustajat ja kansainvälisten järjestöjen työhön osallistuvat henkilöt
- Suomen oleskeluluvalla matkustavat henkilöt
- kansainvälistä suojelua tarvitsevat tai muutoin humanitaarisista syistä matkustavat henkilöt
- pakottavat perheasiat (esimerkiksi oman lapsen syntymä, lähiomaisen vakava sairaustapaus, omat häät, seurustelusuhde) tai muut pakottavat henkilökohtaiset syyt
- muu välttämätön ja perusteltu syy, esimerkiksi yhteiskunnan toimivuuden tai huoltovarmuuden kannalta merkittävä työ, jonka toteuttaminen edellyttää toisesta maasta saapuvan henkilön tai henkilöiden työsuoritusta eikä työ siedä viivästystä, ulkomaisten tiedotusvälineiden edustajat, säännöllisen reittiliikenteen kauttakulku lentoasemalla sekä ulkomailla asuvan Suomen kansalaisen perheenjäsenen maahan saapuminen

Muiden erityisryhmien maahanpääsyn tarpeellisuus ja edellytykset käsiteltäisiin Rajavartiolaitoksen johdolla. Vastuuministeriöt ja terveysturvallisuusviranomaiset osallistuisivat päätöksentekoon laatimalla lausunnot Rajavartiolaitokselle liikenteen välttämättömyydestä ja terveysturvallisuuden ylläpitämisestä. Vastuuministeriö voisi konsultoida asiassa myös ministeriöiden yhteistä virkamiestyöryhmää. Lausunnot saatuaan Rajavartiolaitos tekisi päätöksen välttämättömästä liikenteestä ja maahanpääsyn edellytysten täyttymisestä.

Maahan saapuvien tulisi noudattaa terveysturvallisuusviranomaisten antamia ohjeita. Valtioneuvoston 11.9.2020 tekemässä terveysturvallisuuden varmistamista rajanylitysliikenteessä koskevassa periaatepäätöksessä kuvataan muun muassa eri henkilöryhmiä koskevia testaus- ja karanteenikäytäntöjä.

Vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Ulkorajojen rajanylityspaikkojen sulkemisella ja liikenteen rajoittamisella ei olisi välittömiä vaikutuksia valtion talouteen. Päätöksestä arvioidaan kuitenkin edelleen seuraavan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia elinkeinonharjoittajille erityisesti vapaa-ajan liikenteen rajoitusten osalta.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että samalla kun rajoitustoimenpiteet ovat olleet välttämättömiä koronaviruksen leviämisen hillitsemiseksi, on kiinnitettävä huomiota rajoitusten lyhyen ja pitkän aikavälin taloudellisiin ja työllisyysvaikutuksiin. Rajaliikenteen rajoitukset ovat heijastuneet etenkin matkailu-, ravintola-, palvelu- ja kuljetusaloilla sekä aloilla, joilla ulkomaisen työpanoksen merkitys on suurin.

Liikenne- ja viestintäministeriön arvion mukaan maahantulorajoituksilla on taloudellisia vaikutuksia laajasti ilmailun toimijoihin, kuten Finnairiin, Finaviaan ja lennonvarmistusyhtiö ANS Finlandiin.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Päätöksellä ei olisi merkittäviä vaikutuksia viranomaisten toimintaan.

Vaikutukset rajanylittäjiin

Schengen-alueen ulkorajan ylittäminen on mahdollista ainoastaan avoimna olevien rajanylityspaikkojen kautta. Muualta rajan ylittäminen ei ole sallittua ilman rajanylityslupaa.

Päätöksellä ei ole vaikutusta muihin ulkorajan ylittämistä koskeviin säännöksiin. Ulkomaalaisen maahantulon edellytyksistä säädetään Schengenin rajasäännösten 6 artiklassa ja ulkomaalaislain 11, 155, 155 a, 156, 156 a ja 157 §:ssä. Jos rajanylityspaikalle saapuu henkilö, joka ei täytä säädettyjä maahantulon edellytyksiä, hänen maahanpääsyä voidaan estää voimassa olevan lainsäädännön mukaisin perustein.

Suomesta poistuvan on otettava huomioon myös kohdemaan mahdolliset rajoitukset Suomesta saapuville henkilöille.

Asian valmistelu

Päätösesitys on valmisteltu virkatyönä sisäministeriössä.

Asia on käsitelty kirjallisesti poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen valtakunnallisessa PTR-johdoryhmässä.

Päätöksen sisältöä ja laajuutta arvioidaan säännöllisesti noin viikon välein epidemiologisen tilanteen perusteella.

LIITE

Taulukko Schengenin ulkopuolisista EU-maista, eurooppalaisista pienoisvaltioista ja neuvoston suosituksessa mainituista kolmansista maista